

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-11-10

Diarienummer:
KSN-2025-00601

Handläggare:
Kenny Jansson

Reviderad handlingsplan för äldrevänlig kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** anta reviderad handlingsplan för äldrevänlig kommun i enlighet med ärendets bilaga 1.

Ärendet

Uppsala kommun har tagit fram ett program för äldrevänlig kommun utifrån sina åtaganden som medlem i Världshälsoorganisationens (WHO:s) globala nätverk för åldersvänliga städer och samhällen.

Kommunfullmäktige beslutade att uppdra åt äldrenämnden att revidera program för äldrevänlig kommun med tillhörande handlingsplan vid sitt sammanträde den 31 januari 2022 (§17).

Det reviderade programmet för äldrevänlig kommun fastställdes av kommunfullmäktige den 4 november 2025 § 325

För att konkretisera och samordna programmets genomförande åtföljs det av föreliggande förslag till handlingsplan som anger prioriterade åtgärder för att åstadkomma önskade förflyttningar och fördela ansvar mellan nämnder och bolag.

Beredning

Ärendet har beretts av vård- och omsorgsförvaltningen.

Förslaget till handlingsplan har tagits fram i samverkan med förvaltningar och bolag i kommunkoncernen. I arbetet har även en särskild referensgrupp från Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS) involverats.

Äldrenämnden översände förslag till reviderat program samt handlingsplan till kommunstyrelsen för fortsatt beredning den 13 februari 2025 (§6). Kommunstyrelsen beslutade den 8 april 2025 (§105) att remittera förslagen till reviderade styrdokument till de nämnder och bolag i Uppsala kommun som föreslås få ett ansvar att genomföra prioriterade åtgärder, samt till UPS. I remissen låg att inhämta instansernas synpunkter avseende både förslaget till reviderat program och reviderad handlingsplan.

En sammanställning över remissyttranden från nämnder och bolag i Uppsala kommun biläggs ärendet som bilaga 2. UPS yttrande över förslagen biläggs i sin helhet som ärendets bilaga 3.

Föredragning

År 2016 anslöt sig Uppsala kommun som medlem i WHO:s globala nätverk för åldersvänliga städer och samhällen. Som medlem har kommunen förbundit sig att ta fram en ”action plan”, vilket i Uppsala kommuns fall utgörs av ett program med tillhörande handlingsplan för äldrevänlig kommun. Programmet och handlingsplanen är koncernövergripande och inte fokuserade på vård- och omsorgsverksamheter, utan rör många nämnders och kommunala bolags ansvarsområden.

Det reviderade programmet för äldrevänlig kommun antogs av kommunfullmäktige i november 2025 och anger åtta utvecklingsområden som ska bidra till att Uppsala blir en mer äldrevänlig kommun. Utvecklingsområdena berör den fysiska miljön, den sociala miljön och den kommunala servicen till äldre kommuninvånare. Handlingsplanen konkretiserar programmets utvecklingsområden och anger prioriterade åtgärder för att bidra till programmets genomförande och måluppfyllelse.

Arbetet med att ta fram en reviderad handlingsplan har varit inriktat på att säkerställa att handlingsplanen ska ge tydlig styrning kring vilka prioriterade åtgärder nämnder och bolagsstyrelser i Uppsala kommun ska vidta för att bidra till programmets måluppfyllelse.

Som en del i ärendets beredning har en remissprocess genomförts. De synpunkter som inkommit från nämnder och bolag i Uppsala kommun samt UPS avseende handlingsplanen berör i huvudsak tidsramarna för åtgärdernas genomförande, fördelning av ansvar för åtgärder, önskemål om vissa justeringar eller tillägg i åtgärdernas formulering samt tillägg av ytterligare åtgärder. Vidare har det inom ramen för remisshanteringen lyfts övergripande synpunkter kring arbetet för äldrevänlig kommun eller synpunkter som ligger utanför handlingsplanens område och som därför inte föranlett revideringar i förslaget till handlingsplan. Dessa synpunkter omhändertas i det löpande arbetet att implementera styrdokumentet.

Sammanfattningsvis har årtal för när åtgärderna ska vara genomförda justerats genomgående i handlingsplanen och ansvaret för åtgärder justerats utifrån nämnders och bolags önskemål. Detta har gjorts för att möjliggöra ett ändamålsenligt omhändertagande i ordinarie verksamhets- och affärsplanering. Tre åtgärder, 1.4, 2.4 2.5, avseende drift av kommunal platsmark, hantering av parkeringsplatser vid detaljplanering samt för att främja hållbara färdmedel, har justerats i linje med berörda nämnders yttranden. Utifrån UPS yttrande föreslås två nya åtgärder i handlingsplanen:

- 2.3 Tillskapa fler övergångsställen med trafiksignal med ljud och ljus.
- 7.4 Etablera en modell för återkommande utbildningar för grundläggande kunskaper i smarttelefoner samt genomgång av kommunens digitala tjänster.

Ekonomiska konsekvenser

Genomförandet av handlingsplanens åtgärder planeras, prioriteras och resurssätts inom ramen för ordinarie budgetprocessen och verksamhets- eller affärsplanering för berörda nämnder och bolag i kommunkoncernen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 10 november 2025.
- Bilaga 1, Förslag till handlingsplan för äldrevänlig kommun.
- Bilaga 2, Sammanställning av inkomna remissyttranden från nämnder och bolagsstyrelser i Uppsala kommun.
- Bilaga 3, Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråds (UPS) yttrande.

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:
Äldrenämnden

Datum:
ÅÅÅÅ-MM-DD

Diarienummer:
KSN-2025-00601

Handlingsplan för äldrevänlig kommun

FÖRSLAG

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Inledning

Program för äldrevänlig kommun syftar till att skapa en samlande strategi för hur Uppsala kommunkoncern, i samverkan med det omgivande samhället, kan förstärka äldre kommuninvånares möjligheter att leva ett självständigt och rikt liv utan särskilda stödinsatser från samhället. Programmet ska utgöra en samlande plattform för att etablera samsyn, främja äldres delaktighet, motverka omotiverade särlösningar och fungera som ett verktyg för att stödja, genomföra, följa upp och utveckla det löpande arbetet för en äldrevänlig kommun. Denna handlingsplan förtydligar programmets implementering och genomförande.

Syfte

Handlingsplanen för äldrevänlig kommun ger en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att programområdet ska utvecklas. Den förtydligar nämnders och bolagsstyrelserns ansvar och roller för genomförande av programmets måluppfyllelse i relation till deras reglemente och ägardirektiv. Den fokuserar på åtgärder som tydliggör ambitionsnivån och visar på nödvändiga förändringar. Åtgärderna underlättar för nämnder och bolagsstyrelser att identifiera sina delar av ett programområde och integrera det i sin verksamhets-/affärsplanering. På så sätt har handlingsplanen en tydlig styrande effekt och kan ge snabbare måluppfyllelse.

Omfattning

Handlingsplanen riktar sig till nämnder och bolagsstyrelser i Uppsala kommunkoncern. Den ska fungera som underlag till Mål och budget samt för nämndernas verksamhetsplaner och bolagsstyrelsernas affärsplaner. Handlingsplanen kompletterar program för äldrevänlig kommuns definierade utvecklingsområden.

Ansvar, genomförande och spridning

Ansvar för förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun vilar på kommunkoncernen som helhet. Äldrenämnden ansvarar för program för äldrevänlig kommun och den kompletterande handlingsplanen. Ansvar innefattar programhantering, övergripande stöd och samordning; spridning av program och handlingsplan i samverkan med relevanta aktörer i och utanför kommunkoncernen samt uppföljning. Samverkan sker internt med kommunala förvaltningar och bolag samt externt med aktörer så som Världshälsoorganisationen, Nordens välfärdscenter, andra kommuner, civilsamhället, näringslivet, Region Uppsala, statliga myndigheter och andra organisationer.

Utvecklingsområdenas åtgärder, indikatorer samt ansvariga

Handlingsplanens utvecklingsområden följer Världshälsoorganisationens modell med åtta olika områden. Tillsammans täcker dessa huvuddelen av all kommunal verksamhet. Då handlingsplanens åtgärder syftar till att komplettera redan befintlig styrning och verksamhet i Uppsala kommunkoncern kommer inte varje utvecklingsområde i denna handlingsplan motsvaras av åtgärder i samma omfattning. På vissa områden bedrivs redan verksamhet eller finns redan styrning som bedöms som adekvat och tillräcklig för programmet.

Handlingsplanens åtgärder ger inte en samlad och komplett bild av Uppsala kommuns äldrevänliga arbete på dessa områden utan är att förstå som ett komplement.

Utvecklingsområde 1 Utemiljöer

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att utveckla utemiljöer och byggnader som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner. Detta område styrs i huvudsak via Uppsala kommuns översiktsplan.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
1.1 Markanvisningsverktyget behöver utvecklas så att behoven hos en åldrande befolkning säkras vid utveckling av kommunalt ägd mark.	KS		2027
1.2 Utveckla kommunens lägesbilsarbete ("Effektiv samordning förtrygghet – EST") för att specifikt kunna identifiera och åtgärda otrygga och brottsutsatta platser ur ett uttalat äldreperspektiv.	KS		2026
1.3 Alla detaljplaner ska uttryckligen, konsekvent och nyanserat beakta ett äldreperspektiv och ta höjd för äldres behov och preferenser.	PBN		2027
1.4 Vid drift och förvaltning av allmän platsmark ska Uppsala kommun beakta ett äldreperspektiv, och på så sätt säkerställa en god tillgänglighet för äldre personer.	GSN		2026

Indikatorer

- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur trygg känner du dig utomhus i området där du bor när det är mörkt ute? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Medborgarnas syn på skötsel av gång- och cykelvägar. (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Medborgarnas syn på snöröjning av gång- och cykelvägar. (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Medborgarnas syn på skötsel av allmänna platser, till exempel parker, torg, lekplatser. (SCB:s medborgarundersökning.)

- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Medborgarnas syn på åtgärder mot skadegörelse eller annan förstörelse som uppkommer, till exempel klotter övergivna fordon. (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Medborgarnas syn på skötsel av byggnader där kommunen har verksamhet, till exempel skolor, äldreboende. (SCB:s medborgarundersökning.)

Utvecklingsområde 2 Transporter och mobilitet

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att utveckla mobilitets- och transportlösningar som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner. Detta område styrs i huvudsak av programmet för mobilitet och trafik.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
2.1 Kommunen ska utveckla sin samverkan med Region Uppsala/UL i syfte att bättre än idag möta äldres behov och preferenser i kollektivtrafiken bland annat avseende biljettpreiser, resor utanför lågtrafik samt tillgänglighet till busshållplatser i staden och i landsbygderna.	GSN	KS	2027
2.2 Inrätta fler övergångsställen med förlängd gröntid på trafikljus där behoven är som störst.	GSN	ÄLN	2027
2.3 Tillskapa fler övergångsställen med trafiksignal med ljud och ljus.	GSN		2027
2.4 Se över hur kommunens arbete med planer som omfattar parkeringsmöjligheter för bil bättre ska möta äldres behov	GSN	PBN, Uppsala Parkering	2027
2.5 Genomför insatser för att främja hållbara färdmedel och öka cykel som transportmedel i gruppen 65+	GSN	ÄLN, PBN, Uppsalahem	2027

Indikatorer

- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafiken för dina vardagliga resor, till exempel till arbete, skola eller annan sysselsättning? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafiken för att ta dig till dina fritidsaktiviteter? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om trafiksäkerheten på gång- och cykelvägar i kommunen? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om möjligheterna att på ett enkelt sätt kunna transportera sig med bil? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om utbudet av pendlarparkeringar i kommunen? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Färdmedelsandelar för målgruppen 65+ i Uppsala kommun. (Kommunintern statistik.)

Utvecklingsområde 3 Boende

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att utveckla bostäder och boendemiljöer som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner. Detta område styrs i huvudsak via styrdokumentet ”Bostad för alla: Program för bostadsförsörjningen”.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
3.1 Tills efterfrågan bedöms vara mött ska prisrimliga seniorbostäder årligen tillföras Uppsalas bostadsmarknad.	KS	ÄLN, Uppsalahem	Påbörjas 2026

Indikatorer

- Antal nya, prisrimliga seniorbostäder på Uppsalas bostadsmarknad, per år. (Kommunal verksamhetsdata.)
- Kötid för att få en seniorbostad med hyresrätt. (Bostadsförmedlingen.)

Utvecklingsområde 4 Social delaktighet

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att utveckla social infrastruktur och aktivitetsutbud som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
4.1 Stärk förutsättningarna för äldres sociala delaktighet och möjligheter att ta del av ett rikt och relevant aktivitetsutbud på likvärdiga villkor.	KTN	GSN, PBN, ÄLN, OSN, IFN, UBN, Uppsalahem Uppsala konsert och kongress, Uppsala stadsteater, Uppsala kommun arenor och fastigheter, Destination Uppsala	2027
4.2 Stärk förutsättningarna för äldres fysiska aktivitet och möjligheter att ta del av ett rikt och relevant aktivitetsutbud för fysisk aktivitet på likvärdiga villkor.	IFN	ÄLN, GSN, OSN	2027
4.3 Utred modell för medföljning av äldre med särskilda behov inom ramen för den kommunala badverksamheten.	ÄLN	OSN, IFN, Uppsala kommun arenor och fastigheter	2026

Indikatorer

- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen? (till exempel träffpunkter) (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om det lokala kultur- och nöjeslivet i kommunen? (till exempel konstutställning, teater, konserter etcetera) (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om möjligheten för invånare att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Vad tycker du om utbudet av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen? (till exempel utegym) (SCB:s medborgarundersökning.)

Utvecklingsområde 5 Social inkludering och icke-diskriminering

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att främja social inkludering och icke-diskriminering på ett sätt som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
5.1 Genomför en nulägesanalys för att följa upp den baslinjebedömning som gjordes av Uppsala kommuns äldrevänlighet 2016-17.	ÄLN		2027
5.2 Utveckla arbetet med att förebygga bedrägeribrott riktade mot äldre.	KS	ÄLN, AMN, OSN	2027

Indikatorer

- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Tycker du att du kan vara den du är och leva ditt liv som du vill i din kommun? till exempel utifrån ålder, kön eller könstillhörighet, sexualitet, religion, etnicitet eller funktionsnedsättning (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Upplever du att din kommun arbetar aktivt för att förbättra toleransen för människors olikheter? till exempel utifrån ålder, kön eller könstillhörighet, sexualitet, religion, etnicitet eller funktionsnedsättning. (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Upplever du att din kommun arbetar aktivt för att minska diskrimineringen i samhället? (SCB:s medborgarundersökning.)

Utvecklingsområde 6 Arbete och samhällsengagemang

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att främja äldre kommuninvånares möjligheter till yrkesarbete och samhällsengagemang på ett sätt som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
6.1 Verka för att äldres engagemang, kompetens och erfarenheter kan bidra till att stärka kommunens verksamheter.	ÄLN	Alla nämnder och bolag	2027

Indikatorer

- Andel röstande (procent) i kommunfullmäktigeval, 65 år eller äldre (SCB:s valdeltagandeundersökning).
- Antal deltagare i folkbildning i Uppsala kommun, 65 år eller äldre (SCB:s medborgarundersökning).
- Andel i befolkningen i Uppsala kommun som är 65 år eller äldre (kommunintern statistik).

Utvecklingsområde 7 Kommunikation och information

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att utveckla kommunikation och information som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
7.1 Kommunens hemsida behöver utvecklas för att bättre möta behov och preferenser hos den breda gruppen äldre kommuninvånare.	KS	ÄLN	2027
7.2 Ta fram och genomför en övergripande kommunikationsplan för kommunens äldrevänliga arbete med målet att information om detta stegvis når allt fler och allt bredare grupper av 60+ i kommunen.	ÄLN		2026
7.3 Stötta äldre att använda digital teknik i det dagliga livet.	ÄLN	KTN, OSN	2026
7.4 Etablera en modell för återkommande utbildningar för grundläggande kunskaper i smarttelefoner samt genomgång av kommunens digitala tjänster.	ÄLN	KTN	2026

Indikatorer

- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur tycker du att det fungerar att få svar på dina frågor om kommunen och dess verksamheter? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur tycker du att kommunen informerar vid större förändringar i kommunen? (till exempel stadsplanering, byggnationer) (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Upplever du att kommunens politiker är lyhörda till invånarnas tankar och idéer kring kommunen och dess verksamheter? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Upplever du att kommunens anställda arbetar för kommunens bästa? (SCB:s medborgarundersökning.)

Utvecklingsområde 8 Samhällsstöd samt tjänster inom hälsa, vård och omsorg

Arbetet inom detta utvecklingsområde syftar till att utveckla samhällsstöd och tjänster inom hälsa, vård och omsorg som bidrar till förflyttningen mot en alltmer äldrevänlig kommun i linje med programmets intentioner. Detta område styrs i huvudsak via äldrenämndens verksamhetsplan och ordinarie uppdrag.

Åtgärder

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
8.1 Säkerställ att beredskapsplaner finns för att nå, skydda och hjälpa sårbara och sköra äldre i händelse av nödsituation, extremväder, infektionsutbrott eller liknande.	ÄLN	OSN	2027

Indikatorer

- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur tycker du följande fungerar i din kommun? Tillgången till kommunal service utanför kommunens centralort, till exempel skola, äldreomsorg, bibliotek. (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur tycker du följande fungerar i din kommun? Tillgången till hälso- och sjukvård inom rimligt avstånd från din bostad, till exempel apotek, vårdcentral. (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur tycker du följande fungerar i din kommun? Utbudet av livsmedelsaffärer inom rimligt avstånd från din bostad. (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur tycker du att räddningstjänsten fungerar i kommunen? (SCB:s medborgarundersökning.)
- Svar från Uppsalabor 65 år eller äldre på frågan: Hur tycker du att kommunen informerar vid samhällsstörningar? (till exempel strömavbrott, extremt väder, översvämning, problem med dricksvatten och avlopp) (SCB:s medborgarundersökning.)

Uppföljning

Äldrenämnden är ansvarig för handlingsplanen och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Äldrenämnden följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov.

Relaterade dokument

- Age-friendly environments in Europe: A handbook of domains for policy action
- Bostad för alla – program för bostadsförsörjningen
- Global Age-friendly Cities: A Guide

- Idrottspolitiskt program för Uppsala kommun
- Kulturpolitiskt program för Uppsala kommun
- Landsbygdsprogram för Uppsala kommun
- Program för mobilitet och trafik
- Program för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
- Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer
- Verksamhetsplan och budget för omsorgsnämnden
- Verksamhetsplan och budget för äldre- och våldsnämnden
- Äldreombudsmannens årsrapport 2023
- Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun

FÖRSLAG

Kommunledningskontoret
Bilaga 2Datum:
2025-08-01Diarienummer:
KSN-2025-00601

Sammanställning av remissyttranden från nämnder och bolag i Uppsala kommun avseende reviderat program för äldrevänlig kommun med tillhörande handlingsplan

Nämnder i Uppsala kommun	Övergripande kommentar	Program för äldrevänlig kommun	Handlingsplan för äldrevänlig kommun
Arbetsmarknadsnämnden	Arbetsmarknadsnämnden tillstyrker förslagen till reviderat program och handlingsplan för äldrevänlig kommun. Nämnden ser positivt på ett fortsatt utvecklat samarbete med berörda nämnder och aktörer i arbetet med att skapa en alltmer äldrevänlig kommun. Pågående och kompletterande arbete Utöver de åtgärder nämnden föreslås ansvara för i handlingsplanen vill nämnden uppmärksamma ytterligare relevant verksamhet. Ett exempel är projektet "Unga i vården", som bedrivs i	Arbetsmarknadsnämnden har inga invändningar mot det reviderade programmet. Nämnden ställer sig positiv till programmets övergripande syfte att förstärka äldre kommuninvånares möjligheter att leva ett självständigt och rikt liv utan särskilda stödinsatser från samhället. Nämnden välkomnar att programmet vilar på Världshälsoorganisationens erfarenhets- och kunskapsbaserade modell med åtta definierade utvecklingsområden, där sex prioriterade områden som har identifierats genom lokal medborgardialog vävs in.	Arbetsmarknadsnämnden föreslås i handlingsplanen vara delaktig i genomförandet av två åtgärder: Åtgärd 5.2: "Utveckla arbetet med att förebygga bedrägeribrott riktade mot äldre" under utvecklingsområde 5 – Social inkludering och icke-diskriminering. Arbetsmarknadsnämnden är tillsammans med äldrenämnden delansvarig för genomförandet, under samordning av kommunstyrelsen. Nämnden välkomnar denna roll och vill framhålla att arbete redan pågår inom ramen för nämndens konsument-och skuldrådgivning, där bedrägeriförebyggande insatser riktade till äldre är prioriterade. Bland annat görs riktade informationsinsatser på seniorträffpunkter med fokus på konsumenträtt, trygg digital användning och förebyggande av bedrägerier. Detta arbete avses att fortsätta och vidareutvecklas i linje med handlingsplanens intentioner.

	samverkan med vård- och omsorgsnämnden samt utbildningsnämnden. Inom ramen för projektet erbjuds unga möjlighet att arbeta som aktivitetsvärdar på äldreboenden. För arbetsmarknadsnämndens del syftar projektet till att väcka intresse för yrken inom vård och omsorg, men det bidrar också till att främja äldres hälsa, välbefinnande och sociala sammanhang.	Nämnden ser vidare positivt på att programmet främjar ett tvärsektoriellt arbetssätt samt skapar förutsättningar för delaktighet för samtliga nämnder och bolag i kommunens insatser för äldre.	Åtgärd 6.1: ”Verka för att äldres engagemang, kompetens och erfarenheter kan bidra till att stärka kommunens verksamheter” under utvecklingsområde 6 – Arbete och samhällsengagemang. Arbetsmarknadsnämnden föreslås vara delansvarig för genomförandet av åtgärden tillsammans med övriga nämnder och bolagsstyrelser. Nämnden ser positivt på möjligheten att medverka i genomförandet av denna åtgärd. Det finns en stor potential i att tillvarata äldres resurser inom kommunens verksamheter, inte minst i arbetsmarknadsnämndens insatser där generationsmöten och mentorskap kan stärka såväl äldre som nämndens egna målgrupper i deras väg mot arbete eller studier.
Gatu- och samhällsmiljönämnden		Gatu- och samhällsmiljönämnden bär en stor del av ansvaret för det som faller in under ”utvecklingsområde 1 Utemiljöer” samt ”utvecklingsområde 2 Transporter och mobilitet”. Punktlisorna under respektive rubrik är röriga och tar upp både övergripande och detaljerade exempel. Genom att slå ihop och minska antalet punkter blir syftet tydligare. Program och handlingsplan för mobilitet och trafik bör läggas till i listan med relaterade dokument.	Tidsfristen för genomförande av åtgärder är för kort generellt och behöver justeras för att vara realistisk och genomförbar. Tid för genomförande bör för samtliga åtgärder vara som tidigast 2026 och bestämmas i samråd med berörd nämnd. Åtgärd 1.4 ”Driften av allmän platsmark ska under alla årstider uttryckligen och konsekvent beakta ett äldreperspektiv och ta höjd för äldres behov och preferenser” är för strängt formulerad och bör istället skrivas ”Vid drift och förvaltning av allmän platsmark ska Uppsala kommun beakta ett äldreperspektiv, och på så sätt säkerställa en god tillgänglighet för äldre personer.” Åtgärd 2.3 ”Alla planer som omfattar parkeringsmöjligheter för bil ska inkludera och anpassas efter en kunskapsbaserad konsekvensanalys ur äldreperspektiv.” är för strängt formulerad. Det

			är inte rimligt att ta fram en konsekvensanalys för alla planer som inkluderar parkering då det skulle innebära väldigt mycket merarbete. Formulera åtgärden på ett sätt som tydliggör vikten av ett äldreperspektiv i planering av parkering utan krav på konsekvensanalys för alla planer. Åtgärd 2.4 "Genomför insatser för att främja och öka cykel som transportmedel i gruppen 65+" bör breddas för att inkludera alla hållbara färdmedel. Detta då cykling inte är det enda hållbara färdmedlet och inte heller är möjligt för alla. Att främja gång, kollektivtrafik och samåkning är lika viktigt.
Idrotts- och fritidsnämnden	Idrotts- och fritidsnämnden välkomnar det föreslagna programmet och handlingsplanen för en äldrevänlig kommun. Nämnden ser vikten av att fortsätta arbetet för att främja ett hälsosamt och aktivt åldrande. Detta arbete bidrar i förlängningen till ett bättre samhälle för människor i alla åldrar och med olika behov. Detta arbete är särskilt viktig med tanke på den växande gruppen äldre, som framhålls i kommunens omvärldsbevakning.	Programmet för äldrevänlig kommun är koncist och tydligt, och visar klart vilka mål kommunen vill uppnå. Genom att implementera förändringar i denna riktning skapas fördelar som inte bara gynnar äldre, utan även andra målgrupper i samhället. Förbättrad tillgänglighet och sociala aktiviteter för äldre kan också gynna personer med funktionsnedsättningar, föräldrar med barnvagnar och andra som behöver tillgängliga miljöer. Hälsöfrämjande åtgärder inspirerar hela befolkningen att leva mer hälsosamt, vilket leder till en övergripande förbättring av folkhälsan.	Idrotts- och fritidsnämnden ser positivt på de föreslagna åtgärderna inom de åtta utvecklingsområdena. Inom utvecklingsområde social hållbarhet kan nämnden bidra genom att skapa fler möjligheter för målgruppen att aktivt delta i samhället och engagera sig i hälsofrämjande aktiviteter, vilket ligger helt i linje med nämndens grunduppdrag.
Kulturnämnden	Kulturnämnden ställer sig positiv till förslaget till nytt program och handlingsplan för äldrevänlig	Under rubriken Allt fler äldre i Uppsala kommun, på sidan 4 i programmet, berörs befolkningsprognoser för Uppsala kommun.	Under utvecklingsområde 4 Social delaktighet, på sidan 4 i handlingsplanen, är kulturnämnden föreslagen som samordnare av åtgärd nr. 4.1: "Stärk förutsättningarna för äldres sociala delaktighet

	kommun, och ser vikten av att fortsätta arbetet för att främja ett hälsosamt och aktivt åldrande. Detta bidrar i förlängningen till ett bättre samhälle för människor i alla åldrar och med olika behov. Kulturnämnden vill lyfta ett par kommentarer på program och handlingsplan, men har i övrigt inga synpunkter.	Kulturnämnden vill lyfta att det kan vara mer fördelaktigt att skriva ut årtalen i prognoserna, i stället för att använda uttryck som ”om 20 år” i jämförelser med ”idag”. Detta för att öka tydligheten och programmets aktualitet över tid.	och möjligheter att ta del av ett rikt och relevant aktivitetsutbud på likvärdiga villkor.” Kulturnämnden är villig att åta sig samordningsansvaret, och ser att åtgärden innebär att främja samverkan mellan berörda nämnder/bolag inom kommunkoncernen kring aktiviteter för målgruppen äldre, utifrån våra respektive ansvarsområden och uppdrag.
Omsorgsnämnden		Omsorgsnämnden ser positivt på förslag till program för äldrevänlig kommun. Utvecklingsområde 7 kommunikation och information samt 8 samhällsstöd samt tjänster inom hälsa, vård och omsorg bedöms vara särskilt relevanta även för omsorgsnämndens målgrupper oavsett ålder.	Omsorgsnämnden ser positivt på förslag till handlingsplan för äldrevänlig kommun. Nämnden har dock synpunkter på följande åtgärder: <i>4.2 Stärk förutsättningarna för äldres fysiska aktivitet och möjligheter att ta del av ett rikt och relevant aktivitetsutbud för fysisk aktivitet på likvärdiga villkor.</i> Omsorgsnämnden anser att nämnden bör vara delansvarig på denna åtgärd, eftersom åtgärden även innefattar nämndens målgrupp. <i>5.2 Utveckla arbetet med att förebygga bedrägeribrott riktade mot äldre.</i> Omsorgsnämnden anser att nämnden bör vara delansvarig på denna åtgärd, eftersom åtgärden även innefattar nämndens målgrupp äldre med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa.
Plan- och byggnadsnämnden		Plan- och byggnadsnämnden har inga invändningar eller kommentarer om remissversionen av programmet.	Handlingsplanen pekar ut plan- och byggnadsnämnden som samordnare i en åtgärd som avser utformning av detaljplaner (åtgärd 1.3). Utöver det pekar handlingsplanen ut plan- och

			byggnadsnämnden som delansvarig i tre andra åtgärder (åtgärder 2.3, 2.4, och 4.1). Åtgärd 1.3: Alla detaljplaner ska uttryckligen, konsekvent och nyanserat beakta ett äldreperspektiv och ta höjd för äldres behov och preferenser Plan- och byggnadsnämnden tilldelas samordnaransvar för åtgärden, som enligt handlingsplanen ska genomföras under 2025. Det finns ingen annan nämnd eller bolag som står som delansvarig för åtgärden. Inom detaljplanering tar plan- och byggnadsnämnden höjd för äldres behov och preferenser. Enligt dagens rutiner för framtagande av detaljplaner ska äldreperspektivet uttryckligen beaktas, och det finns verktyg för det. Detaljplaner är komplexa och i grunden styr markanvändning, bebyggelse och byggnadsverk. Under detaljplaneprocessen övervägs ofta motstridiga intresse, och en mängd faktorer beaktas i överväganden för att utforma detaljplanerna. Äldreperspektivet är alltid en sådan faktor som beaktas enligt dagens rutiner. Det finns dock en viss förbättringspotential i dagens rutiner och verktyg. Dessa kan utvecklas vidare och skärpas utifrån åtgärdens formulering av att uttryckligen, konsekvent och nyanserat beakta ett äldreperspektiv och ta höjd för äldres behov och preferenser. Åtgärd 2.3: Alla planer som omfattar parkeringsmöjligheter för bil ska inkludera och anpassas efter en kunskapsbaserad konsekvensanalys ur äldreperspektiv
--	--	--	--

			Plan- och byggnadsnämnden pekas ut som delansvarig för åtgärden. Gatu- och samhällsmiljönämnden tilldelas samordnande ansvar, och åtgärden ska hanteras till 2026. Plan- och byggnadsnämnden har inga invändningar eller kommentarer och kan vara delansvarig utifrån sin roll i samhällsbyggnadsprocessen. Plan- och byggnadsnämnden beaktar parkeringsmöjligheter för rörelsehindrade och personer med funktionsnedsättning i detaljplan och bygglov. Det sker enligt dagens krav i 8 kapitlet Plan- och bygglagen. Det innebär bland annat krav om tillgänglig parkering och angöring i rimliga avstånd från bostäder, lokaler och arbetsplatser. Åtgärd 2.4: Genomför insatser för att främja och öka cykel som transportmedel i gruppen 65+ Plan- och byggnadsnämnden pekas ut som delansvarig för åtgärden. Gatu- och samhällsmiljönämnden tilldelas samordnande ansvar, och åtgärden ska hanteras till 2026. Plan- och byggnadsnämnden har inga invändningar eller kommentarer och kan vara delansvarig utifrån sin roll i samhällsbyggnadsprocessen. Åtgärd 4.1: Stärk förutsättningarna för äldres sociala delaktighet och möjligheter att ta del av ett rikt och relevant aktivitetsutbud på likvärdiga villkor Plan- och byggnadsnämnden pekas ut som delansvarig för åtgärden. Kulturnämnden tilldelas samordnande ansvar, och åtgärden ska hanteras till 2026. Plan- och byggnadsnämnden har inga invändningar eller kommentarer och kan vara delansvarig utifrån sin roll i samhällsbyggnadsprocessen.
--	--	--	---

Utbildningsnämnden	Utbildningsnämnden ställer sig bakom förslag till program och handlingsplan för äldrevänlig kommun. Det finns redan idag samarbete med vård- och omsorgsförvaltningen som ligger i programmets och handlingsplanens riktning. Exempelvis finns på några skolor möjlighet för seniorer att äta lunch. Vidare har ett arbete påbörjats för att möjliggöra att seniorer volontärarbetar i skolorna. I några skolor pågår detta och utbildning planeras för att fler ska kunna delta.		
Bolag i Uppsala kommun			
Destination Uppsala	Flera av de behov och utmaningar som lyfts fram i remissen om ett äldrevänligt samhälle identifieras redan i vårt arbete, och vi arbetar aktivt med att matcha dessa med lösningar från näringslivet. Detta är särskilt relevant inom två av våra prioriterade målområden:		

	• Upphandling som strategiskt verktyg, och • Innovation och tillväxtkraft. Ett konkret exempel på detta är hur vi möjliggör för kommunen att fungera som testbädd inom ramen för ett nordiskt samarbete, där vård- och omsorgsförvaltningen är en aktiv part. Denna typ av samverkan bidrar till att främja utvecklingen av nya lösningar som kan stödja ett mer äldrevänligt samhälle. Mot denna bakgrund anser vi att handlingsplanen för näringsliv (KSN-2023-03219) bör inkluderas bland de styrdokument som nämns i remissen. Arbetet med att skapa ett äldrevänligt samhälle berör hela kommunkoncernen och kräver ett brett helhetsperspektiv där även näringslivsutvecklingen har en viktig roll.		
Uppsala bostadsförmedling	Styrelsen ställer sig bakom förslaget på reviderat program och handlingsplan.		Åtgärder som bolaget är delansvarig för kan uppfyllas genom kommunikationsinsatser samt samarbete med kommunen och aktuella intresseorganisationer för målgruppen.

Uppsala kommun arenor och fastigheter	Styrelsen har inga synpunkter på handlingarna och är positiva till de reviderade handlingarna		
Uppsala konsert & kongress	UKK anser att de förslag som presenteras i handlingsplanen och programmet är väl genomarbetade och balanserade. Remissvaret har behandlats i bolagsstyrelsen. Styrelsen ser att UKK kan bidra till programmets genomförande och har diskuterat hur detta ytterligare kan stärkas i bolagets verksamhet. I övrigt har styrelsen inga synpunkter på handlingarnas innehåll.		
Uppsala kommun skolfastigheter	Skolfastigheter har inga synpunkter på förslag till reviderat program för äldrevänlig kommun med tillhörande handlingsplan.		
Uppsala stadsteater		Bolaget avstod yttrande.	Bolaget avstod yttrande.
Uppsala parkering	Bolaget välkomnar och stödjer kommunens intention med att skapa en inom koncernen gemensam strategi och handlingsplan i en viktig sakfråga.		

	Bolaget anser även att det är positivt att det finns förtydliganden kring utvecklingsområden samt nämnders/bolags ansvar.		
Uppsalahem	Uppsalahem är positiva till ett program med tillhörande handlingsplan för att Uppsala kommun ska bli så äldrevänlig som möjligt. Som programmet konstaterar är många äldrevänliga åtgärder bra för alla människor, oavsett ålder.	Det utvecklingsområde som framför allt berör Uppsalahems verksamhet är Utvecklingsområde 3 Boende. Detta område styrs i huvudsak av Bostad för alla och programmet berör därmed inte Uppsalahem i särskilt hög utsträckning.	Förslaget till handlingsplan innehåller fyra åtgärder där Uppsalahem utsetts till delansvarig. Nedan framgår våra synpunkter, åtgärd för åtgärd. 2.4 Genomför insatser för att främja och öka cykel som transportmedel i gruppen 65+. Uppsalahem arbetar aktivt för att minska våra hyresgästers behov av att äga och använda egen bil och är positiva till åtgärden. 3.1 Tills efterfrågan bedöms vara mött ska prisrimliga seniorbostäder årligen tillföras Uppsalas bostadsmarknad. Om åtgärden ska vara möjlig att följa upp på bör den utvecklas med till exempel en definition av begreppet ”prisrimlig” och kopplas till efterfrågan på dessa bostäder. Åtgärden kan anses ingå i det arbete som redan bedrivs inom en förvaltnings- och bolagsövergripande arbetsgrupp under ledning av kommunstyrelsens fastighetsstab och som uppdragits genom KS beslut från februari 2025. 4.1 Stärk förutsättningarna för äldres sociala delaktighet och möjligheter att ta del av ett rikt och relevant aktivitetsutbud på likvärdiga villkor. Uppsalahem är positiva till att hyra ut lokaler i strategiska lägen för träffpunkter eller liknande.

			6.1 Verka för att äldres engagemang, kompetens och erfarenheter kan bidra till att stärka kommunens verksamheter. Uppsalahem är positiva till åtgärden. En generell synpunkt är med bakgrund av att programmet fastslår att målgruppen är personer 60 år och äldre medan indikatorerna för uppföljning av handlingsplanens åtgärder fokuserar på målgruppen 65+ utan att skillnaden motiveras. Det vore tydligast att de båda dokumenten omfattar samma målgrupp.
--	--	--	---

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) yttrande gällande ärende KSN-2025-00601.

Remiss av förslag till reviderat program för äldrevänlig kommun med tillhörande handlingsplan.

UPS har behandlat remissen genom att våra 51 föreningar fått yttra sig, PRO distriktet har också avgivit synpunkter samt att ordförande deltagit i ett SPF samråd där frågan diskuterats, vi har sedan i styrelsen utsett en arbetsgrupp som sammanvägt och sammanställt ett enigt svar.

Att kommunen beaktar och har ett äldreperspektiv vid alla beslut är viktigt.

UPS yttrande gällande "Program för äldrevänlig kommun"

3. Boende

Hemmet har stor betydelse för äldres hälsa

Byggplaner för bostäder måste utgå från alla gruppers behov av en välkomnande och tryggt boende oavsett om det är i Uppsala stad eller landsorten för att uppfylla målet för en universell utformning för byggande. För att uppnå målet måste bostadsplaneringen på landsortens tätorter även omfattas av nybyggnad med mindre lägenheter. Då kan äldre som önskar mindre boende få möjligheten att bo kvar i närmiljön, där vänner, familj och bekanta finns. Närheten till orten som man lever en stor del av sitt vuxenliv skapar trygghet och bättre förutsättningar för social samvaro.

2. Transporter och mobilitet

Kommunens inriktning för begränsning av biltrafik i Uppsala stad

För pensionärer med rörelsehinder och funktionshindrade i allmänhet har inte hänsyn tagits till de som inte har närhet till allmänna kommunikationer.

Många är beroende att kunna använda bilen vid besök hos offentliga aktörer eftersom avstånd till allmänna kommunikationer inte kan utnyttjas.

De få pendlarparkeringar som finns är ofta placerade vid större genomfarter vilket innebär att man måste korsa större vägar för att nå busshållplatser. Det saknas också pendlarparkeringar i landsorten. Många har också svårt att göra flera byten av färdmedel för att kunna nå slutmålet för sina bokade besök. Avståndet från busshållplatser vid besök

på Akademiska sjukhuset bidrar också till att bilen blir det alternativ som står till buds för att nå sjukvården. Även där måste man gå över större trafikerad väg.

Med de allt större begränsningar till parkering i Uppsala ökar även trafiken i centrum när man måste söka ledig parkeringsplats. Det är inte ovanligt att tiden för att hitta en ledig parkering medför minst tio minuters onödig körning i stadstrafiken och längre avstånd till sitt bokade besök.

7. Kommunikation och information

Digitaliseringen

Vid krav på identifiering med BankId till kommunala tjänster bör kommunen även ge möjligheten med Freja eId. Många använder Freja eId som alternativ till BankId eftersom den inte omfattar inloggningar till majoriteten av alla banker. Freja eId finns som alternativ till bl.a. Skatteverket och 1177.

Introduktion/utbildning alla tjänster som kommunen kräver digital inloggning till ska genomföras. Det bör vara självklart att träffpunkterna bjuder in till utbildningar för grundläggande kunskaper i smartphones samt genomgång av kommunens digitala tjänster.

Kommunen måste ta hänsyn till att många äldre inte har råd att skaffa en smartphone, utan nöjer sig med en telefon som de bara kan ringa på. Det finns också ett antal äldre, som "inte längre är digitala". Som har kunnat använda olika digitala tjänster, men som inte längre kan hålla kunskaperna aktuella. Som har en e-postadress, men inte längre läser inkommande post. Denna grupp av "inte längre digitala" kommer troligen att succesivt att fyllas på, ju fler som blir äldre, äldre.

Kommunen måste ha en strategi för hur alla äldre ska kunna nås av/ ta del av kommunens information. Alternativ till digital information behövs. Tryckt skriftlig information, papperstidningar så länge de finns och gratistidningar som delas ut i brevlådor eller butiker.

Tillgång till levande informatörer. Enkla alternativ till telefonsvarare med att alltför stort antal val. "En väg in" till kontakt med kommunens många olika verksamheter behövs.

UPS yttrande gällande "Handlingsplan för äldre kommun."

1. Utemiljöer

Vi anser att snöröjning och sandning av gång och cykelvägar behöver förbättras så att framkomligheten med rullatorer underlättas. Snö på trottoarer och vid övergångsställen skall tas bort innan den smälter och blir till ishalka. Promedanstråk vid stadsdelar skall snöröjas under vintern.

2. Transporter och mobilitet

Vi anser att tillgängligheten till busshållplatser behöver ses över, vi anser att högst avstånd i staden till en busshållplats skall vara högst 300 meter.

Parkeringsmöjligheter för äldre skall max vara 300 meter till centrum.

Antal övergångsställen med ljud behöver ökas för att möjliggöra för dem med dålig hörsel.

3. Boende

Vi anser att behovet av skyddsrum skall finnas med vid detaljplanearbetet! Det bör sedan följas med bygglovet.

4. Social delaktighet

Utveckla träffpunkterna och starta nya i områden där det inte finns idag, för äldre är närheten till sitt boende en viktig orsak för att ta sig ut och träffa andra.

Fortsätt att driva och utveckla seniorrestauranger med humana priser.

5. Social inkludering och icke-diskriminering

Skapa demenscentrum för de som nyligen fått en diagnos.

Utöka anhörigs centrums uppdrag så att kontakten/stödet får fortsätta även efter den sjuke flyttat in på ett SÄBO.

6. Arbete och samhällsengagemang

Pensionärsföreningars verksamhet med träffar är viktiga för äldres engagemang och möjlighet att träffas, rabatterade lokalkostnader och aktivitetsstöd är viktiga för att föreningar fortsatt har en livlig verksamhet.

7. Kommunikation och information

Det behövs ett bra kontakcenter i kommunen där det är möjligt att ringa. Det ska vara enkelt att nå kommunen!

8. Samhällsstöd samt tjänster inom hälsa vård och omsorg

Vi anser att äldre själva kan begära att få en SÄBO plats efter att de fyllt 85 utan biståndsbedömning!

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS)